

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN AN GIANG

**ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ CÁC LOẠI HÌNH SỬ DỤNG
ĐẤT SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN
HUYỆN CAN LỘC TỈNH HÀ TĨNH**

Chuyên ngành: Quản lý đất đai

Mã số: 60 85 01 03

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: TS. Trịnh Hữu Liên

Thái Nguyên, năm 2013

LỜI CAM ĐOAN

- Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

- Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Hà Tĩnh, ngày tháng năm 2013

Tác giả

Nguyễn An Giang

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành được bản luận văn này, tôi đã nhận được sự giúp đỡ tận tình của T.S Trịnh Hữu Liên sự quan tâm tạo điều kiện của Sở Tài nguyên và Môi trường Hà Tĩnh, UBND các xã thuộc huyện Can Lộc, các phòng: Tài nguyên và Môi trường, Tài chính, Nông nghiệp và PTNN, Thống kê thuộc UBND huyện Can Lộc, Khoa Sau đại học, Ban chủ nhiệm Khoa Tài nguyên và Môi trường, đã tạo điều kiện cho tôi học tập và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian thực hiện đề tài.

Đồng nghiệp nơi tôi đang công tác đã tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất để tôi hoàn thành đề tài này.

Tôi xin gửi tới gia đình, bạn bè, những người thân và đồng nghiệp nơi tôi đang công tác đã giúp đỡ, động viên tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Tự đáy lòng mình, tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ tận tình và quý báu đó!

Hà Tĩnh, ngày tháng năm 2013

Tác giả

Nguyễn An Giang

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu tổng quát.....	2
3. Mục tiêu cụ thể	2
4. Yêu cầu của đề tài.....	2
Chương 1: TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU.....	3
1.1 Một số lý luận về sử dụng đất nông nghiệp và tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới và Việt Nam	3
1.1.1. Một số lý luận về sử dụng đất nông nghiệp.....	3
1.1.2. Tình hình sử dụng đất nông nghiệp trên thế giới và Việt Nam	6
1.2. Đánh giá hiệu quả và tính bền vững trong sử dụng đất nông nghiệp.....	9
1.2.1. Sự cần thiết phải đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp	9
1.2.2. Những nhân tố chủ yếu ảnh hưởng tới việc sử dụng đất nông nghiệp	9
1.2.3. Khái quát về hiệu quả và hiệu quả sử dụng đất	12
1.2.4. Quan điểm sử dụng đất bền vững	15
1.3 Đánh giá loại hình sử dụng đất theo phương pháp đánh giá đất của FAO	19
1.4. Những nghiên cứu về nâng cao hiệu quả sử dụng đất trên thế giới và Việt Nam	20
1.4.1. Những nghiên cứu trên thế giới.	20
1.4.2. Những nghiên cứu trong nước	21
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	25
2.1. Đối tượng nghiên cứu	25
2.2. Phạm vi nghiên cứu	25
2.3. Nội dung nghiên cứu	25
2.3.1. Điều tra, nghiên cứu các điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện .	25
2.3.2. Điều tra, xác định các loại hình sử dụng đất chính của huyện	25
2.3.3. Đánh giá hiệu quả của các loại hình sử dụng đất chính	25
2.3.4. Xác định các yêu cầu sử dụng đất của các loại hình sử dụng đất (LUT) có triển vọng	25

2.3.5. Đề xuất một số giải pháp sử dụng đất nông nghiệp hợp lý trên cơ sở kết quả nghiên cứu đánh giá LUT của huyện Can Lộc	25
3.4. Phương pháp nghiên cứu	25
2.4.1. Phương pháp điều tra số liệu thứ cấp	25
2.4.2. Phương pháp điều tra số liệu sơ cấp	25
2.4.3. Phương pháp xử lý số liệu điều tra	26
2.4.4. Phương pháp tính hiệu quả sử dụng đất	26
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	28
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội huyện Can Lộc	28
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	28
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội của huyện Can Lộc	33
3.1.3. Tình hình quản lý đất đai	38
3.1.4. Đánh giá chung	41
3.2. Xác định, mô tả và đánh giá hiệu quả các LUT hiện tại	41
3.2.1. Xác định và mô tả các loại hình sử dụng đất nông nghiệp chính huyện Can Lộc.....	41
3.2.2. Đánh giá hiệu quả của các loại hình sử dụng đất nông nghiệp chính huyện Can Lộc	46
3.3. Đề xuất hướng sử dụng đất nông nghiệp hợp lý huyện Can Lộc	57
3.3.1. Cơ sở khoa học và thực tiễn của các đề xuất.....	57
3.3.2. Đề xuất các loại hình sử dụng đất có triển vọng huyện Can Lộc	58
3.4. Đề xuất một số giải pháp thực hiện.....	60
KẾT LUẬN, ĐỀ NGHỊ.....	63
1. Kết luận	63
2. Kiến nghị	64
TÀI LIỆU THAM KHẢO	65

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BVTV	: Bảo vệ thực vật
BQ	: Bình quân
CPTG	: Chi phí trung gian
ĐVT	: Đơn vị tính
FAO	: Tổ chức nông lương Liên Hợp Quốc
TCP	: Tổng chi phí
GDP	: Tổng sản phẩm quốc nội
GTGT	: Giá trị gia tăng
GTSX	: Giá trị sản xuất
IRRI	: Viện nghiên cứu lúa Quốc tế
KH	: Khấu hao
LĐ	: Lao động
LUT	: Loại hình sử dụng đất
LUU	: Kiểu sử dụng đất
TNHH	: Thu nhập hỗn hợp
RRA	: Phương pháp đánh giá nhanh nông thôn
PRA	: Phương pháp đánh giá nông thôn có người dân tham gia.

DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU

Bảng 1.1. Biến động về diện tích đất sản xuất nông nghiệp và diện tích đất trồng cây hàng năm ở Việt Nam	8
Bảng 3.1. Số liệu khí tượng thủy văn các tháng năm 2012 của huyện	29
Bảng 3.2. Phân loại đất huyện Can Lộc	30
Bảng 3.3. Dân số, lao động của huyện Can Lộc giai đoạn 2010-2012.....	33
Bảng 3.4. Tốc độ tăng trưởng kinh tế bình quân các thời kỳ.....	34
Bảng 3.5. Cơ cấu kinh tế qua các thời kỳ	34
Bảng 3.6. Tình hình sản xuất một số cây trồng chính qua các năm 2010-2012.....	35
Bảng 3.9. Các loại hình sử dụng đất của huyện Huyện Can Lộc.....	43
Bảng 3.10. Phân cấp chỉ tiêu đánh giá hiệu quả kinh tế các loại hình sử dụng đất nông nghiệp	46
Bảng 3.11. Hiệu quả kinh tế của các loại hình sử dụng đất nông nghiệp vùng đồng bằng	47
Bảng 3.12. Hiệu quả kinh tế của các loại hình sử dụng đất nông nghiệp vùng ven Sông.....	48
Bảng 3.12A. Nâng xếp hạng các LUT.....	51
Bảng 3.13. Phân cấp chỉ tiêu đánh giá hiệu quả xã hội các loại hình sử dụng đất nông nghiệp	52
Bảng 3.14. Hiệu quả xã hội các loại hình sử dụng đất nông nghiệp.....	52
Bảng 3.15. Phân cấp chỉ tiêu đánh giá hiệu quả môi trường các loại hình sử dụng đất nông nghiệp	54
Bảng 3.16. Hiệu quả môi trường các loại hình sử dụng đất nông nghiệp.....	54
Bảng 3.17. Đánh giá mức độ hiệu quả của các loại hình sử dụng đất	56
Bảng 3.18. Đề xuất diện tích các loại hình sử dụng đất tương lai của vùng đồng bằng	59
Bảng 3.19. Đề xuất diện tích các loại hình sử dụng đất tương lai của vùng ven Sông.....	60

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 2.1: Tiến trình các bước nghiên cứu thực hiện đề tài.....	27
Hình 3.1. Nhiệt độ, lượng mưa, độ ẩm, lượng bốc hơi các tháng trung bình trong năm 2012 của huyện	29
Hình 3.2. Số ngày mưa và số giờ nắng các tháng trong năm.....	30
Hình 3.3. Cơ cấu kinh tế năm 2012 của huyện Can Lộc	35
Hình 3.4. Cơ cấu các loại đất năm 2010 huyện Can Lộc.....	39
Hình 3.5. Mối quan hệ hiệu quả kinh tế - xã hội và môi trường của các loại hình sử dụng đất.....	57
Hình 3.6 Xây dựng mối quan hệ giữa 4 nhà	61

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đặc điểm nổi bật của vấn đề nông thôn và nông dân trong hơn mười năm qua là sự đối diện với quá trình công nghiệp hóa, đô thị hóa song hành với toàn cầu hóa và thị trường hóa. Theo dự tính đến năm 2020 Việt Nam cơ bản trở thành một nước công nghiệp. Những gì các nước Âu Mỹ vượt qua trong hàng trăm năm, các nền kinh tế Đông Á đi qua hàng chục năm, thì nay Việt Nam đang nếm trải gần như cùng một lúc.

Những năm qua ở nước ta, việc thu hồi đất sản xuất nông nghiệp để chuyển sang công nghiệp và đô thị đã diễn ra rất nhanh, diện tích đất nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp, và có nguy cơ tiếp tục giảm mạnh. Theo phương án quy hoạch sử dụng đất cả nước đến năm 2010, bình quân diện tích đất nông nghiệp trên đầu người sẽ giảm từ 0,113 ha (năm 2000) xuống còn 0,108 ha (năm 2010).

Nông nghiệp là hoạt động sản xuất cổ nhất và cơ bản nhất của loài người. Hầu hết các nước trên thế giới đều phải xây dựng một nền kinh tế trên cơ sở phát triển nông nghiệp dựa vào khai thác các tiềm năng của đất, lấy đó làm bàn đạp phát triển các ngành khác. Vì vậy, việc tổ chức sử dụng nguồn tài nguyên đất đai hợp lý, có hiệu quả theo quan điểm sinh thái bền vững đang trở thành vấn đề toàn cầu. Mục tiêu hiện nay của loài người là phấn đấu xây dựng một nền nông nghiệp toàn diện về kinh tế xã hội, môi trường một cách bền vững. Để thực hiện mục tiêu trên cần bắt đầu từ việc nâng cao hiệu quả sử dụng đất trong nông nghiệp toàn diện, như Bùi Huy Đáp đã viết "phải bảo vệ một cách khôn ngoan tài nguyên đất còn lại cho một nền sản xuất nông nghiệp bền vững".

Nông nghiệp đóng vai trò quan trọng trong việc đảm bảo an sinh xã hội cho hầu hết các quốc gia trên thế giới. Lịch sử đã chứng minh qua 20 năm đổi mới, nông nghiệp chính là nền tảng khi phải chống chịu rủi ro cho tăng trưởng kinh tế trong các thời điểm khủng hoảng nền kinh tế do mất thị trường Đông Âu (năm 1991) và cuộc khủng hoảng tài chính tiền tệ ở khu vực Đông Nam Á (năm 1997). Do vậy có thể nói, nông nghiệp đã góp phần ngăn chặn đà suy giảm kinh tế, tăng trưởng xuất khẩu trong bối cảnh suy thoái kinh tế toàn cầu hiện nay.

Tuy nhiên, xét trên tổng thể, nền nông nghiệp nước ta vẫn phải đang đang đối mặt với hàng loạt các vấn đề như: sản xuất nhỏ, manh mún, công nghệ lạc hậu, năng suất chất lượng hàng hóa thấp, khả năng hợp tác liên kết cạnh tranh yếu, sự chuyển dịch cơ cấu chậm. Trong điều kiện các nguồn tài nguyên để sản xuất có hạn, diện tích đất nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp do sức ép của quá trình đô thị hóa, công nghiệp hóa và sự gia tăng dân số thì mục tiêu nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp là hết sức cần thiết.

Thực tiễn trên, chúng tôi tiến hành nghiên cứu đề tài: ***"Đánh giá hiệu quả các loại hình sử dụng đất sản xuất Nông nghiệp trên địa bàn huyện Can Lộc tỉnh Hà Tĩnh"***.

2. Mục tiêu tổng quát

- Góp phần hoàn thiện lý luận về đánh giá hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện và là cơ sở định hướng phát triển sản xuất nông nghiệp trong tương lai.

- Góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp và thúc đẩy sự phát triển sản xuất nông nghiệp nâng cao mức thu nhập của người dân.

3. Mục tiêu cụ thể

- Đánh giá thực trạng sử dụng đất nông nghiệp nhằm góp phần giúp người dân lựa chọn loại hình sử dụng đất phù hợp với điều kiện cụ thể của huyện Can Lộc.

- Định hướng và đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp trên địa bàn huyện Can Lộc.

4. Yêu cầu của đề tài

- Thu thập đầy đủ các tài liệu, số liệu về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện Can Lộc và các số liệu sơ cấp tại Vùng nghiên cứu. Các số liệu thu thập chính xác, thống nhất và có hệ thống.

- Đánh giá được điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội ảnh hưởng đến sử dụng đất tại huyện Can Lộc.

- Đề ra được các giải pháp nâng cao hiệu quả kinh tế hộ nông dân, đề xuất các biện pháp canh tác theo hướng bền vững phù hợp với huyện